

UNS AUCELLS ESQUIUS:ELS BUSQUERETS SEDENTARIS (2ª PART)

J. Sunyer

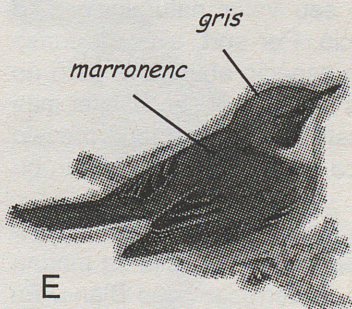
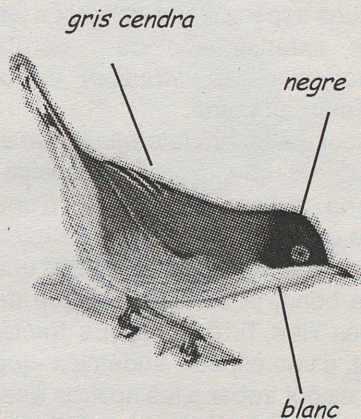
Busqueret de cap negre (*Sylvia melanocephala*)

És un dels més característics organismes mediterranis, essent això perfectament aplicable a les Balears. En tot aquell redol que hi hagi la mínima presència d'arbusts, des de boscs a garrigues de qualsevol tipus, i inclús en horts i jardins no gaire aïllats, hi trobarem el busqueret de cap negre, sempre inquiet i curiós. En general, sentirem primer el seu reclam curt i repetitiu, freqüentment contestat tot d'una per un altre congènere, però llavors el podrem veure guaitar entre les branques de la mateta on es trobava resguardat. El mascle és inconfusible, gris cendra amb el cap negre i la gargamella blanca (en una observació propera inclús podrem distingir l'anell ocular vermell intens); la femella i els joves volanders són, com sempre, molt menys contrastats.

Són, en principi, aucells que viuen sempre allà mateix, tot i que els joves de l'any sempre tenen una tendència dispersiva i que una petita fracció de les poblacions podria ser migradora. Disposam, per exemple, de recuperacions de dos joves anellats a Barcelona i recapturats a Algèria (N d'Àfrica) als tres anys i a sa Dragonera al mes següent del seu anellatge.

En el seu hàbitat òptim, les garrigues d'ullastre (*Olea europaea sylvestris*), mata i romaní (*Rosmarinus officinalis*), pot arribar a assolir densitats importants, trobant-nos amb un exemplar cada poques passes! El niu és una

copa petita i delicada a mig metre d'enterra, construït pels dos membres de la parella entre les branquetes interiors d'algun arbust, en el què hi solen posar tres ous.

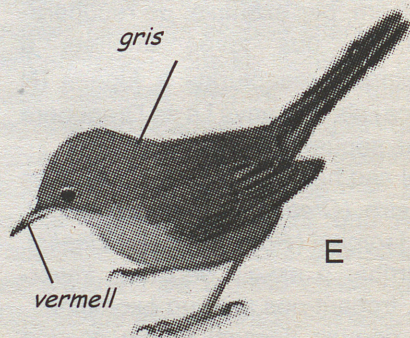
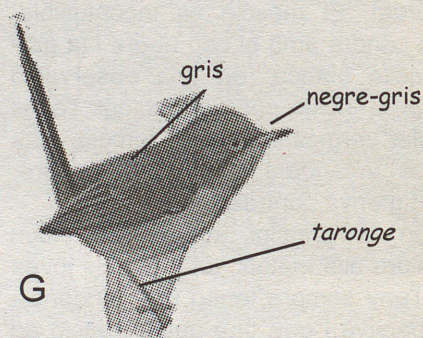
Xorrec o busqueret de coa llarga **(*Sylvia balearica*)**

En les garrigues més baixes i obertes trobarem convivint amb l'anterior el xorrec. Aquest és un aucelló també nirviós, d'una tonalitat grisa poc contrastada, amb una llarga coa (mirau la portada) que sol mantenir aixecada i que crida l'atenció en vol ja que sembla que li ha de fer nosa. És típicament una espècie de marina -on és més abundant-, però no defuig altres tipus de matollars més espessos i amb cobertura de pi. Així mateix, és una de les poques espècies que resideix a les grans extensions de càrritx (*Ampelodesmos mauritanica*) de la Serra de Tramuntana.

Un recent estudi ha determinat que el nostre xorrec, que fins ara es considerava una subespècie balear d'una espècie que ocupava les Balears, Còrsega i Sardenya, és en realitat una espècie bona, ja ben diferenciada de la de les illes Tirrèniques. Es tracta, per tant, d'una espècie endèmica -que només es pot trobar a les nostres illes-, l'única que hi ha junt amb la baldrítja (*Puffinus mauretanicus*) d'entre el grup de les aus, la qual cosa incrementa el seu valor naturalístic i de conservació. Per sort, s'ha de considerar una espècie abundant, però no és menys cert que el seu hàbitat més típic ha patit i pateix una forta pressió urbanística i de transformació antròpica.

Una zona excel·lent per disfrutar d'aquesta espècie es la franja de marina entre cap Enderrocat i cap Blanc. En una petita parcel·la de 250x400 m² (10 ha) devers cap Enderrocat hi vaig trobar la passada primavera 6 nius; això dóna idea de la seva abundància

i del petit tamany dels territoris. Els nius eren sempre molt a prop de terra, construïts primorosament dins l'herba, el fenàs (*Brachypodium retusum*), i tenien entre dos i tres polls. Els mascles canten gairebé durant tot l'any, però és durant la primavera que són més bons de veure, a la branca més alta d'un ullastre revell, cantant amb la coa dreta. Si aconseguim enfocar els prismàtics a temps, descobrim una petita meravella de màscara fosca, intens anell ocular vermell i cridaners tarsos carabassa. No perdeu l'oportunitat de pegar-hi un bot; gaudireu, a més, dels orgullosos mascles de traquet (*Saxicola torquata*) i dels cants melòdics de les cucullades (*Galerida theklae*).

Busqueret de capell (*Sylvia atricapilla*)

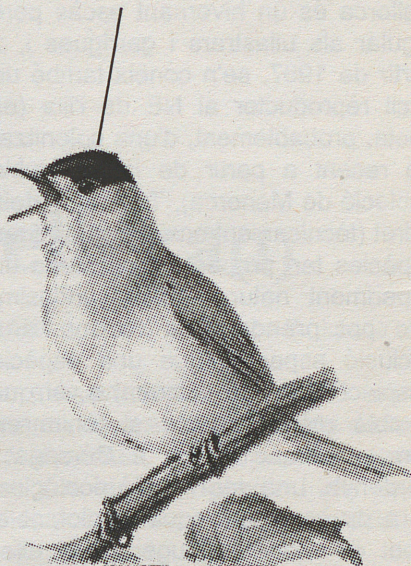
A totes les zones boscoses o arbrades de Balears -sobretot d'alzina, però també de pi- hi trobarem el busqueret de capell. Aquest aucell és dels més rabussats del gènere, mal de veure, sempre per les copes dels arbres, però bo de sentir reclamant o cantant (el cant més musical i aflautat del grup, per cert!). A les zones on cria no assoleix densitats gaire elevades, però a l'hivern arriben multitud d'exemplars forans, i durant les passes migratòries -sobretot a la de tardor- es pot detectar en nombres importants inclús a llocs gens habituals.

És, com la resta d'espècies, essencialment insectívora, però durant la tardor experimenta un canvi fisiològic que la fa cercar activament fruits carnosos, tan abundants a la Mediterrània (un lloc especialment bo per fer observacions interessants són les figueres, que tenen un gran atractiu per a moltes espècies, des de teuladers a genetes, en madurar els fruits). Normalment s'empassen els fruits sencers i defequen o regurgiten poc temps després les llavors intactes, actuant com a eficaços dispersors de les llavors de les plantes i jugant, així, un paper important en la dinàmica de la vegetació.

I si xerram de frugivoria, podem destacar el cas dels olivars, que són el substitut antròpic dels originals ullastres i alzinars, però que segueixen proporcionant als busquerets, tords i ropits un recurs vital per passar l'hivern com és la nutritiva polpa de les olives. Un preciós exemple d'explotació del medi sostenible, respectuosa amb la fauna silvestre!

G

negre

E

marró

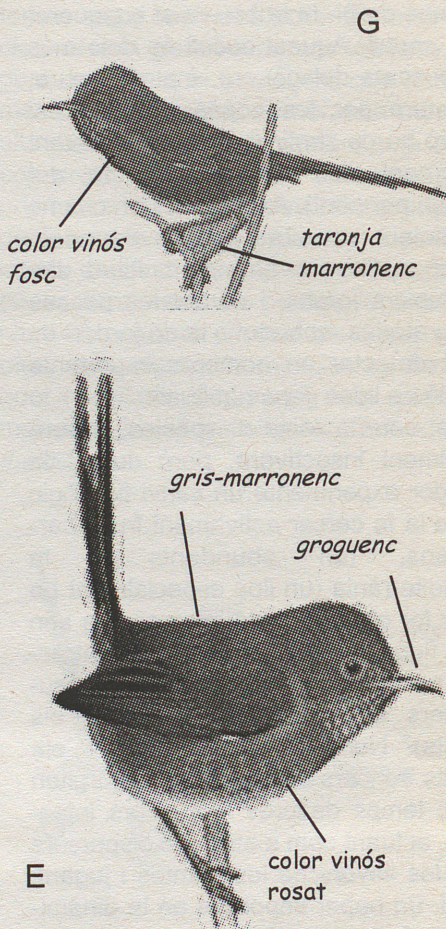

Busqueret roig de coa llarga (*Sylvia undata*)

Aquest és un busqueret d'aparença i mode de vida molt similar al xorrec, al qual substitueix a Menorca. A Mallorca és un hivernant escàs però regular als ullastrars i garrigues i, a partir de 1997, se'n coneix també un nucli reproductor al NE de l'illa (es tracta, probablement, d'una colonització recent a partir de la saludable població de Menorca). Tenir al mateix indret (tècnicament en simpatria) dues espècies tan properes representa un experiment natural interessantíssim, que pot prendre dos camins: una exclusió espacial (que una espècie desplaci l'altra de la zona) o, el que sembla més probable si tenim en compte el que passa a Còrsega i Sardenya, una segregació ecològica, és a dir, que convisquin explotant el medi de manera lleugerament diferent. Haurem d'esperar per veure el resultat; a més, la zona on *S. undata* era més abundant (es Racó, Artà) es va pegar foc l'any 99, de manera que l'experiment ha tornat gairebé a la fase inicial. Ara només tenim *S. undata* a la zona de son Real, devora can Picafort, tot i que és molt possible que hi hagi altres petites poblacions disperses per la península d'Artà.

Quant a identificació i comportament, val tot el que hem dit per el xorrec; només apuntar alguns trets distintius com el color vinós fosc, bellíssim, del pit dels mascles, la coa, lleugerament més llarga que la del xorrec, i les cames, d'un taronja no tan intens. Alguns individus hivernants tenen també l'esquena marró i no grisa com els sedentaris (són de la subespècie més nòrdica), però aquest és un tret

només apreciable a curta distància i en bones condicions de llum.

* Dibuixos extrets de Bird Guide de K. Mullarney, L. Svensson, D. Zetterström, P.J. Grant